

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Tertiu[m] est copiose venerat[i]o[n]is.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Her. De sancto Antonio

mādatꝝ ecclie stare fecit. In chronicꝝ at le
git qꝫ i pꝛibꝫ tholosanis cū scꝛis aduersus
hereticꝫ pꝛidissimū de saluifero eucharis
tie sacꝛo fortissime disputasset: ac ipm pe
ne quictū ad fidē quertissꝫ pꝫ mltꝫ argu
mēta hereticꝫ adiecit. **D**ixit tamꝫ pꝫ et
veniamꝫ ad facta. **E**t ad hꝫ. **E**go anial
ynū recludā pꝫ tridū qꝫ famis iedia cruci
abꝫ rꝫ tūc videbis si famescēs aial reuerēt
am hēbit ad chꝫ corpꝫ qꝫ ibi asserꝫ eē sub
pantis spēcie. **C**ui scꝛis assensum pꝫbit si
ne mora. **D**ie qꝫ pꝫira fitꝫ scꝛus pꝫ i pla
tea latissima. **A**dest hereticꝫ cū sua caterua
educēs mulū quē fame cruciauerat. **S**an
ctꝫ antoniꝫ ibidꝫ celebrat in qꝫā capella: rꝫ
pꝫ missam afferꝫ corpꝫ chꝫ scꝛissimū. **E**t
imparosilēto dixit ad mulū. **I**n frute cre
atoris tui quē in māibꝫ lz idignꝫ teneo pꝫ
cipio tibi. **A**l yr ei reuerētā facias. **I**nte
rim hereticꝫ mulo fantꝫ abum offert.
Mirabile certe. **N**ā aial sic fame cruciatū
post pꝫba antoniꝫ cibū paruipēdēs stati ca
pire vsqꝫ ad poplices inclinato corā sacꝛo
genu flexit. **F**it gaudū catholicꝫ hereticꝫ
fusio. **P**redicꝫ at hericꝫ iuxta pꝫmissum
relicta oi heresi factꝫ fidelꝫ mādatꝫ ecclie
obediuit. **I**te i eisdē chronicꝫ legit qꝫ cꝫ
hereticos disputāre cū ipi obstinati pꝫba eiꝫ
audire pꝫnerēt: scꝛis ipē isꝫ are deo qꝫā
die venit ad os sumis iuxta mare. **E**t ce
pit ex pꝫe dñi pꝫces aduocare di. **A**udite
pꝫbū dñi pꝫces marꝫ qꝫ audire pꝫnerūt he
retici. **E**t ecce subito an scꝛm pꝫsciū multꝫ
tudo magꝫ qꝫ oēs tenebāt capita super aqꝫ
aliqꝫntū erecta. **V**idisses ibidē pꝫces di
uerſi generꝫ qꝫlibet ad sui siles currere. **I**l
lis at ordinatꝫ cepit be. **A**ntoniꝫ pꝫdicare
di. **F**rēs mei pꝫces multū tenemini grās
referre creatori qꝫ i vꝫm hitaculū dedit vo
bis tānobile elemētū rꝫ refrigeria mltꝫpl
cia. **E**t alia multa silia dices eis ad qꝫ aliqꝫ
pꝫces voces emittebāt: aliqꝫ apiebant ora
rꝫ oēs capita inclinabāt yr poterāt altissꝫ
mū collaudāres. **E**xhilaratꝫ itaqꝫ in ipū
Antoniꝫ clamabat: **B**ndicꝫ deꝫ eternꝫ
qꝫ magꝫ honorat eū pꝫces aqꝫricꝫ qꝫ boies
heretici. **A**d qꝫ miraculū accurrūt pꝫs et
ipi heretici. qꝫ vidētes tā insolitū miraculū
cōpūcti corde ad pedes scꝫ Antonijꝫ eis
pꝫdicatōez faceret pꝫsedē. **T**ūc at de fide
tā mirabilꝫ pꝫdicauit qꝫ oēs ibi existentes

hereticos quertit. pꝫces at ab eo licētiarꝫ
ipi scꝫ capitibꝫ applaudētes ad mare pꝫ ya
rias pꝫes abierūt. **S**cꝛis at antoniꝫ ibi per
dies plimos pꝫdicādo multū ibidē fructū
fecit. **I**te i qꝫsdez chronicꝫ legit qꝫ circa an
nū dñi. **D**cccxxij. retulit qꝫā hō fenerꝫ cū
dā fratri minoꝫ qꝫ ipē b. **A**ntoniū viderat
Et cū fuisset de nūero. xij. latronū qꝫ in ne
moribꝫ hitabāt ad depꝫdān viatores: oēs
xij. audita fama pꝫdicatiōis eiꝫ die qꝫdam
sub igꝫo hitu quenerūt. **A**udietes qꝫ ignita
eiꝫ cloqꝫa cepērūt qꝫ pꝫtis cōpūgi. **Q**uos cū
pꝫ pꝫ dꝫ eozꝫ pꝫfessioe pꝫ ordinē audiūsserūt
pꝫnam inūges infꝫ dixit eis qꝫ ad seclera cō
sueta nullo mō reditū ē. nō redētibꝫ pꝫm
rēs etna gaudia. redētibꝫ hō etna supꝫ
cia. **R**eferebat at idē seherꝫ qꝫ aliqꝫ corū ad
sueta flagicia celeritꝫ pꝫsubilibꝫ supꝫ
is vitā finierūt: sic scꝛis pꝫdixerat. **N**ō rede
untēs at i pace rꝫ i vꝫio quēserūt. **I**lli at scꝫ
scꝛis itūnerat qꝫ. xij. vicibꝫ apꝫozꝫ petri e
pauli limina visitaret. qꝫ. xij. vice reditꝫ ro
mā herꝫ i via fratri referebat eū. **L**achrymū
expectās iuxta scꝫ pꝫmissuz etnē vite gaud
dia. post hucꝫ cursum miserie pꝫs. **H**ec i
chronicꝫ. **P**tz itaqꝫ fructuosa efficacia pꝫ
dicatiōis bñ Antonijꝫ. **E**cclꝫ. xij. **V**erba fa
pientū qꝫ stimuli ad erigendū a casu. rꝫ qꝫ
si clauſm alterꝫ desirꝫ ad renuēdū a pecca
tis. **E**t dicitꝫ qꝫ apparet qꝫ zelosa fuerit et
feruens eiꝫ pꝫdicatio qꝫ testimoniuz dabat
vere sapiētē rꝫ feruēde charitatis intrus in
corde feruescentis. qꝫ sicut dꝫ dñs **M**ar
xij. **E**t abūdāria cordis os loqꝫtur. **B**onꝫ
hō de bono thesauro cordis sui pꝫfert bōa
Et hꝫ aut efficacior erat eiꝫ pꝫdicatio. quia
pꝫ vita qꝫ lingua pꝫdicabat. qꝫ ex pꝫo dꝫ
mini cepit facere rꝫ docere. yr dicitꝫ **A**ctu
um primo.

Tertū est testimoniuz co
piose veneratiōis. qꝫ vicꝫ dñs voluit eū
multipliciter venerari in testimoniū sue san
critatis rꝫ vere sapiētē seu pꝫfectiōis spꝫual
iuxta pꝫmissum saluatoris. **J**oā. xij. **S**iqꝫ
mibi ministrauerit honorificabit eū pater
meus qui est in celis. **H**onorificabit autē
eum dominus pꝫcipue triplici veneratio
ne. **P**rima est veneratio populose deu
otionis. **A**liquando enim finitis suis
sermonibus omnis eum turba tangere pꝫ

de uisione nitentis, et sic vult modicum quod de
 vestimento eius prodehere poterat non quas in hoc
 reliquas se habere gaudebat. Si pro quibus eius
 alioque vult tangere meruerit: id ipsum pro grandi
 mure proputuit. Post mortem autem eius audi-
 to rumore mortis eius pro pueros cateruatim
 pro ciuitatem gradientes et mirabiliter voci
 ferando clamantes. **Hortuus est pater san-**
ctus: mortuus est sanctus Antoni. **Stati oes**
cuius adueniunt: plurimumque flexibile vnanimit
planctu sumunt. Et quod pro letagere pro multitu-
 dine corpus non poterat: aliud suorum pro ali-
 os ad tangendum veluti zonam vel anulum vel
 aliud huiusmodi porrigebat. **Tandem cum lumini-**
nariu copiositate numerosissima sepultus est.
Stati autem ab ipsa die sepulture coruscant
miraculorum prodigia inenarrabilis deuotio
populi ad sepulcrum eius visitandum excitatur
ut videre potes in legenda. Ps. Amis ho-
norati sunt amici tui deus. **Secunda est vener-**
ratio gloriose canonizationis. Nam cum gloriosi
Antoni sanctitas plurimum claresceret mira-
culi clamant pro eorum vna vox omnium ut san-
cti canonizatio pareat. Que cum multo
nitente prece est a die obitus sui mense. xj. p-
domini papa Gregorij nono. Legit autem
in chronico: quod ead die sue canonizationis vlti-
mo. plurimum vnde fuerat br. Antoni oratio
solennitate maria letabatur. cum tunc huiusmodi exul-
taratio ignorabat. Imo quod erat mirabile ipsa
tintinabula eiusdem vrbis nullo pulsante pro
se ipsa fontem danti tanti patris gliaz extolle-
batur. Paruo autem interiecto tempore repretum est quod
illa die fuerat b. Antoni canonizatus. Vnde
de capella in hospicio primo ad eius honorem
vltimo. ciuitas honorifice struxit. cuius se-
ntu annuatim ibidem celebrat. Tertia est ve-
neratio miraculose operatio. Fecit autem dominus
pro eius miracula precipue triplici. Primo circa
creaturarum irrationalium insensibilium insolitaz
operatio: sic super dixim quod de piscibus quod ad eius
predicationem audientia ipso vocante conuerunt.
Item miles quidam ciuitatis vitreum que manu ten-
nebat preceat in fratre dei. Si vitrum hoc Antoni
us proauerit integrum: hinc vix credo scri-
Quo hinc ad petram colliso tunc mirabilis ser-
uato moroem errore abiecit. Et sic legit in
chronico. Cum scilicet aliquis hoc predictum miracu-
lum coram multis recitaret: quidam deorsum acce-
pit scyphum vitreum vacuum: et vitres aridas in
manu tenens dixit. Si b. Antoni de istis

vinibus viuas nasci faceret ut scyphus iste in
 de musto repleret: hinc ego miraculum reputa-
 re et credere quod narrasti. **Mirabile dicitur:**
subito vitres iste vitrescit: et vitribus folijs ad-
ornat. demum vire nascunt et naturam. Tandem
de eis vitrum componitur: vitreum vas totalit-
er implet. Duo milia vero stupefacti assiste-
tes de irrisione facti sunt laudatores. Sec-
undo circa viuendum hominum conditione. Primo
quod pro potentia diuina fuit ipse scilicet et scilicet in di-
uersis locis. Legit enim in chronico. quod sanctus beatus
Antoni erat ciuitatis lemonice: cum nocte
secunda cruce dante lemonicio in ecclesia sancti pe-
tri de quadrum huiusmodi matutinali semiebat po-
pulibus congregatis vna vite. Fratres autem illa
eade hora nocte media matutinali officij
laudibus decantabant. Beatus autem Antoni erat
pro vna lectioe legenda constitutus. Dum fratres pro
cessissent vix ad lectioem illam: subito ipse in
medio chori apparuit: et lectioem plenit decan-
tavit. Stupefacti autem fratribus et lectioe pleena
disparuit. In ecclesia autem sancti petri tunc ra-
cuit coram populo quidam lectione continuat in
choro. Sic legit sibi trigisse in monte
pellulano tempore quod ibi legebatur. Cum enim scilicet in quod
dam festo solent predicari et inchoato sermone oc-
currit memorie inuictum sibi officium quodam
ex oblivione alii non commisisse: vix catere al-
lelula quod nimium ex hoc dicitur seque quod dormire
vellet super pulpitu inclinante caput cum capu-
to opiente vix dei eade hora visus est in eccle-
sia fratres catere alla in missa: corpus etiam cor-
ra populo persistere. Post itaque dominus corpus
vnus et idem numero scilicet et scilicet facere esse in diuersis
locis et localis. Nam si deus potest duo miracula
scilicet facere: a fortiori potest vnus. Sic circa exist-
entia corporis christi in diuersis locis quod idubitaliter est
ex diuina fide sunt duo miracula scilicet. vix quod
idem corpus sit in diuersis locis: et quod sit in loco non
localis. In non enim commensuratione loci. Sed a for-
tiori potest deus facere quod idem corpus sit in diuer-
sis locis et localis. Item multas b. Antoni. mi-
racula pro viuendum solatone. Ab ipsa enim die
sue sepulture quicquid infirmitate detenti quod tunc
habentur protingeret: continuo optata sanitatem
recepert. Et quod accedere non poterat salui co-
ra oibus et pro foribus in platea fiebat. In quibus
decem et nouem diuersimode tracti repunt
erecti. galytici quibus solidati. totidemque a
gilbois deformitate curati. ceci sunt illumina-
ti. triu surdoz aures apte. et eiusdem numeri

Ber. De sctō Antonio paduano

mutoꝝ lingue solute. Duo a morbo cadu
co: toridēq; a febrib; libati. Pretea q̄daz
despabili naufragio laborantes voto ad
eū factō celerit ad portum salutis q̄dā eos
lucis radio visibilib; p̄cedente p̄ducti sūt
Itē puer q̄dam a piculoso colli tumore vo
to p̄ eius matrē ad eū fact; sanar; eadem
iterū infirmitate dū matrē vorū soluere ne
gliceret ē p̄cussus. vob; postmodū itera
to ac reddito libatus. Itē q̄dā vir alteruz
brachiorū inutile p̄sus h̄bens p̄ beatus
Antonū plenā recepit sanitatē. s; cū occa
sione sanctis acceptis inimicis adhuc vlti
onē se diceret redditurū robore statim p̄di
to ad p̄stinā infirmitatis redijt statū. **Vl**
ta p̄retea fecit miracula tribulatoꝝ necessi
tatis subueniēdo: a picul; liberādo: lepro
sos mūdando: demoniacos liberādo: et va
rijs morib; egrotātes sanādo. captiuoꝝ
vincula soluēdo. naufrag; antib; mare sedā
dō. res et mēbra p̄dita restituēdo. **Hec** sup̄
dicta miracula habent in legēda. In chro
nicis autē legit; q; die mortis sue apparuit
abbati p̄cellēn; tūc in camera sua solitario:
et sac; meditatioib; intēto. cui dī. Ecce dñe
abba relicto asello meo padue vado ad pa
triā festinan;. Et statū cū abbate i gutture
vbi tūc Guiter patiebatur familiarē tetigisse
ser et continuo ab egritudine libasseties fo
ras dispuir. Abbas p̄o cogitans q; forte
ad natūā patriā p̄geret: et decessū totalit
ignorās vt ip̄um saltē aliquēntulū detineret
surrexit. Et ip̄m nō inueniēs obuiās mo
nasterij fuitoꝝ vbi esset frater antonius
angie req̄rebat. q̄b; respōdentib; ip̄m non
venisse mltū mirabatur. Dissū est ad locuz
frat; q̄ erat in villa si forte illū vidissent. et
eo nō inuenio abbas ad cor rediēs certissi
me intellexit bñm p̄cem p̄ mort; decessum
ad celestis patrie iulū fecisse p̄p̄isse. Et
notās r̄ps diligēter postmodū liq̄do repit
eadē hora q̄ sibi apparuit ip̄m ex hac vita
m̄gisse. Itē in castro regni portugalie q̄d
serpa vocat m̄lier erat Sara noie bñs frā
tisco et antonio deuota. Vir autē et lubric;
erat et iniqu; q̄ cū cōcubinis relicta vxor
re nō solū vitā nequā ducebat: s; vxorem
habēs exofam multiplicat affligebat et p̄
cutiebat. q̄b; vxoris in tātū creuit tristi
tia q; de h̄ara delibavit suspēditō vitā fini
re. Eū q̄ nocte q̄dā viro absente veller i la

queo collū ponere ad ostiū dom; fuit fort
ter pulsātū cū clamore. Tūc illa statim su
nē ab scōndēs ad ostiū accessit. Et aperta
porta vidit duos fr̄es minores hūiliter p̄
hospitio rogātes. q̄ infrogat; dixerūt se ēē
de longinqs partib; et q; vn; eoz franci
scus: alter anton; dicebat. Et illa. Intra
te (ait) amore bñi francisci et bñi antonij. Et
posita mēsa dū viderēt comedere: dñam sa
eris p̄menib; respiciēbāt q̄b; i bonū altero
ta p̄posuit nocte illa nō exequi q̄d sibi fugi
gesserat inimic;. Intra fr̄es camerā allig
tam: intra et m̄lier lectū suū. Et eadē hora
illi duo viro suo apparuerūt in formis dī
cētēs. Nos sum; sc̄tus francisc; et sc̄tus
Anton; a deo missi tibi denūciantes q; nō
si p̄uertaris a via tua mala infra tres die
mo:ieris et in infernū demergeris. Hā et vt
por: tua hac nocte p̄ te tribulata se p̄ collū
suspendisset nisi ad eā venissemus. **Uade**
igit ad eam et in signū pete funē q̄ se volu
it iugulare. Territ; hō et subito excitat;
ac de peccatis p̄tr; venit ad domū. **Sir**
repe: aut tūc vxor ei;. et nō suens scribo
stupefacta erat quōd exissent. **Vir** q̄ ei be
nigne se iurauit et dixit. Vbi ē corōda euz
q̄ hac nocte te volebas suffocare? Illa autē
antonita nihil r̄didit. Et ille ait. Sāo q̄lem
grāmi tibi et mihi fecerit sc̄i fr̄ancisc; et anto
ni;. q̄s p̄terita nocte hospitio receperit. **Uo**
fitef illa p̄itātē. et sua visioe detecta vir hū
liter veniā petijt ab vxore. Sicq; ambo i
charitate diu viuētes pleni virtutib; sc̄toꝝ
francisci et Antonij pariter laudauerūt.
Tertio fecit dñs p̄ eū miracula in motu
oz suscitatioe. In legenda autē asserunt
duo mortui p̄ eū mirifice suscitari. In chro
nicis autē narrant tredecim aquis iumentū
p̄ eū vite restituti. q̄ duo erant de ciuitate
te vlxibon;. Videre potes chronicam. **P̄**
omnia autē h̄mōi miracula **Horādum** est
vnum mirabile quod in e; trāslatōe vltū
est. Sicut enim legit in chronicis anno do
minice incarnationis. **De** xlij. postq; dō
placuit meritis hui; sancti de sub iugo dē
lini tyranni qut eā depopulauerat ciuitatē
eripe Paduā: eius ciues intēsiōi deuotioe
ad sanctū seruētes p̄grandē et solennē su
bi ecclesiā construxerunt. **Corp** autē eius
trāsferre statuentes cū in octaua dñice res
urrectionis ip̄m corpus q̄d in terra diuila

tuerat effodissent: inuenta est lingua eius
adeo recens: rubicunda et pulchra que per vigi
tate annos et amplius sub terra iacuerat
quam eadem hora pater sanctissimus dece
sisset. Quam venerabilis vir frater bona
uentu. tunc ordinis generalis minister: post
modum cardinalis et eps albanensis presens hu
ius translationis gaudijs manibus reuerent
accipiens irrigatus plurimo lachrymarum: as
fari eam deuotissime cepit huiusmodi verbis. **Q**ui
gua benedicta que ipse dominum benedixisti et a
lios benedicere fecisti: nunc manifeste appa
ret quantum meriti existis apud deum. **E**cce in
figens et dulcia oscula et deuota iussit eas
seorsum honorifice collocari. **E**t dicit itaq
que apparet quod multis claruit miracula glo
riosius vir dei Antonius. quibus vitis mira
culis euident apparet sue sanctitatis excel
lencia. Recte ergo dici potest beatus Anto
nius lux mundi. Hunc itaque tante sanctitatis
virum tota mentis deuotione veneremur ut sus
tis apud deum meritis luce gratie plustres
mur in hac mortali vita: et tandem eterne
glorie luce cum sanctis ad ipsi mereamur amem.

De beato Bernardino confessore.

Dilectus deo

et hominibus: cuius memoria in beatis
dicitur est. **E**ccli. xlv. Verba ista
dicunt ad istam de moyse. et nunc
etiam de Bernardino eadem dicam. Sic et
moyses filios israel eduxit de egypto: sic
beatus Bernardino multos traxit de via pe
ditiois in viam salutis. Porrit itaque multum di
cere illud **Wichce. vi.** Eduxi te de terra
egypti: et de domo seruitutis liberaui te.
Possumus autem videre quod dilectus deo fuit
rit beatus Bernardino: et qualiter eius merito
ria in benedictione est sic contemplantur tres
precipuas considerationes.

Prima est consideratio sue gratiose in
choationis.

Secunda est sue virtuose perfectionis.

Tertia est sue gloriose consummationis.

Prima est consideratio sue gloriose in
choationis. A prima quippe eras
te deo seruire cepit. **I**uxta doctri
nam sapientis **Echastes. xij.** Vemento
creatoris tui in diebus iuuentutis tue. **I**n prima

vitae etate pater eius eum laudabiliter instru
xit. **C**umque sex vel septem esset annorum pa
ter eius defunctus est. **E**t sic vitrosque paren
te remansit orbatus. **N**am et iam antea cum
adhuc esset paruulus infans mater eius obie
rat. **I**deo potuit dicere cum **Ps.** Quoniam
pater meus et mater mea dereliquerunt
me. **D**ominus autem assumpsit me. **Q**uedam autem
venerabilis mulier **Tobia** nomine soror mat
ris eius: mulier inquam deuotione et mo
ribus multum commendata: que vidua erat: et
regulam penitentium obseruabat: sedulam
eius curam gessit: et cum amore tenerimo
diligebat. **Q**uem magistro subdidit litteris
imbuendum: et sanctis in oribus educandum.
Qui tam ingenij perspicuitate: quam morum in
genia probitate omnes cocuos suos emi
nentius excedebat. **T**riennio. **I**ij. **B**onum
erit viro cum portauerit iugum ab adolescen
tia sua. **I**deoque itaque dilectus est a domi
no: quod ab ipsa tenera etate domino seruit
seruire. **T**ales enim diligit dominus: **I**deo dice
bat dominus **Sarab. xij.** Sinite paruulos ve
nire ad me. **F**uerunt autem in eo tria pfecti
sua virtutis initia ab ipsa etate tenera.

Primum est humilitas verecunde conditionis

Secundum est sedulitas studiose auditus

Tertium est assiduitas seruicij (onis
de deuotionis.

Primus est humilitas

verecunde conditionis. **J**acob. **iiij.** **H**umi
libus deo dat gratiam. **D**e verecundia autem di
cit **Bernardus.** **N**escio an quisquam gratius
verecundia in moribus hominum aduertit quam
at: que est certe omnium ornatus etatum. sed
tenere gratia verecundie in tenera etate
amplius pulchriusque enitescit. **Q**uid ama
bilis verecunde adolescere. **Q**uia vera et mi
nime dubia bone nuncia spei: bone in do
lis inder: **Q**uid ita turpiloquij et omnis
deinceps turpitudinis fugitans: **S**oror
continentie est: indicium columbine simpli
citatis: testis innocentie: lampas est pudic
te mentis: fama custos: vite deus: virtutis
sedes: virtutum primitie mature laus: et in
signe totius honesti. **H**ec **Bernardus.**
Et **secundum Aristotelem in Ethicis.** **V**erecun
dia est passio laudabilis in iuvene: **B**eatus
vitis **Bernardus** multum humilis erat et pfectus